

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРОЦЕСУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ

Панкратова Л.А., к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

Уманський національний університет садівництва

Проаналізовано та критично оцінено стан наукової проблематики та дискусійних питань, що пов'язані з обліком процесу виробництва продукції. Досліджені проблемні питання даної тематики для удосконалення існуючої практики обліку виробництва продукції.

Ключові слова: *виробництво, витрати, продукція.*

Характерною особливістю сучасного розвитку економіки України є глибокі економічні перетворення в сфері виробництва на основі ринкових відносин. Ринкові відносини вимагають перегляду системи бухгалтерського обліку, одним із центральних елементів якої є облік витрат виробництва. В процесі виготовлення продукції підприємств різних видів економічної діяльності необхідна інформація про обсяги трудових, матеріальних і фінансових ресурсів, що потребують уточнення за окремими результатами технологічного процесу.

В економічній літературі теоретичним і практичним проблемам виробництва продукції приділяється велика увага в роботах М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Л.М. Березіна, С.Ф. Голова, З.В. Гуцайлюка, В.І. Єфіменка, В.П. Завгороднього, І.Я. Романова, В.В. Сопка, В.І. Оспіщева, Н.М. Ткаченко, В.І. Петрової, М.С. Пушкаря, Л.К. Сука, М.Г. Чумаченка, Л.М. Янчевої та ін.

Правильний підхід до побудови організації бухгалтерського обліку процесу виробництва продукції надасть можливість ефективно використовувати ресурси підприємства, а відтак і здійснювати економічний аналіз процесів та явищ, які

негативно впливають на господарський процес діяльності підприємства. Тому для уточнення бухгалтерського трактування процесу виробництва необхідно дослідити економічні засади його функціонування.

В сучасній літературі сутність та особливості процесу виробництва продукції ототожнюють з виготовленням певного виду продукції, засобами чи предметами праці. Так, на думку Л.М. Березіної [1] виробничий процес – це сукупність усіх видів робіт (дій людини, засобів праці та чинників природи), спрямованих на виготовлення та реалізацію продукції підприємства. Тобто процес виробництва продукції формують такі складові елементи, як предмет праці, знаряддя праці, жива праця, простір, час й задоволення потреб.

Процес виробництва як об'єкт бухгалтерського обліку тісно взаємопов'язаний із технологічним процесом. Технологічний процес виробництва продукції як фактор, що впливає на побудову бухгалтерського обліку затрат, В.В. Сопко [3] класифікував за характером одержання продукту праці, технології, організації, а також за характером продукції. Проте з метою визначення кількісних, якісних та вартісних характеристик виготовленої продукції технологічний процес необхідно розглядати, з точки зору технології, зокрема періодичний (характеризується чергуванням основних і допоміжних процесів із чітким розмежуванням їх за часом реалізації) та безперервний (не властиве чітко виражене чергування (у часі здійснення) робочого і допоміжного ходів, що періодично повторюються, залежно від результатів технологічного процесу), що надасть можливість здійснювати реєстрацію фактів господарського життя за переділами, фазами та за окремою господарською операцією.

Досить цікавою є думка І.Я. Романової [2], яка вважає, що процес виробництва продукції формується із витрат, що є вартісним вираженням затрачених на виробництво ресурсів. На думку автора, такий підхід до його розуміння в економічному тлумаченні має бути базовим для визначення цього поняття в бухгалтерській термінології.

Витрати, які мають вагоме місце в процесі формування виробничої собівартості продукції та встановленні ціни, відіграють центральне місце у дослідженнях напрямів підвищення прибутковості та рентабельності виробництва. Відсутність єдиного підходу до вибору методу обліку витрат не в повній мірі відповідає сучасним вимогам системи управління.

У нормативних актах України наводиться тільки термін «витрати». Відповідно до П(С)БО під витратами розуміється зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок внесків власників).

Слід відмітити, що багаточисельні поняття, які визначають витрати і затрати в економічній літературі та в практиці господарської діяльності використовуються як синоніми. Таке положення характерно і для загальної ситуації із собівартістю продукції. Хоча ці поняття близькі, але не тотожні. Затрати співвідносяться з процесом виробництва взагалі, незалежно від його завершеності та характеру зв'язку з продуктом, а собівартість – означає завершеність виробництва, виділяє ту частку затрат, яка відноситься до готової продукції. І справа не тільки в термінології, головне полягає в правильному розумінні економічного змісту термінів, і в тому, щоб не змішувати їх з іншими економічними категоріями.

Під витратами на виробництво розуміється використання ресурсів виправдане умовами виробництва та спрямоване на виготовлення нового продукту праці.

Бухгалтерське розуміння витрат відрізняється від їх економічного тлумачення. В ньому витрати – це загальноекономічна категорія, що характеризує використання різних субстанцій та сил природи в процесі господарювання. Під економічними витратами розуміють “витрати втрачених можливостей”, тобто суму коштів, яку можна одержати за більш вигідного використання ресурсів.

Однак, протиставлення не має обґрунтувань, оскільки в обох випадках йдеться про витрати в їхньому економічному значенні: у першому – це витрати реальні, так би мовити “бухгалтерські”, що виникли в окремому періоді, у другому – це витрати бажані, що могли бути при певних умовах господарювання.

Побудову та вдосконалення системи обліку та управління витратами на підприємствах пропонується здійснювати шляхом:

- виділення основних понять і процедур, системи обліку витратами;
- виявлення існуючих проблем формування та контролю витрат на підприємстві;
- формування моделі організації обліку витратами з урахуванням особливостей галузей та підприємств;
- побудови інформаційної системи;
- адаптації документообігу до обраної інформаційної системи;
- розподілу відповідальності за формування витрат та створення механізму мотивації і стимулювання їх зниження.

Дослідження діючої облікової практики свідчить про те, що недостатньо уваги, на превеликий жаль, поки що приділяється саме перегляду методології процесу виробництва в цілому, а також однієї з найважливіших облікової категорії – витрат виробництва зокрема.

Виявлено деякі розбіжності і суттєві недоліки в розумінні економічних категорій. Пропонуємо обліковим працівникам як найбільше уваги приділяти елементам облікової політики в частині витрат на виробництво продукції в цілях ефективної організації бухгалтерського обліку підприємства.

Список використаної літератури:

1. Березіна Л.М. Виробнича функція як ресурсний потенціал аграрних підприємств [Електронний ресурс] / Л.М. Березіна // Режим доступу: nuwm.rv.ua/metods/asp/vd/v41ek01.doc.

2. Сопко В.В. Бухгалтерський облік [Електронний ресурс] / В.В. Сопко // Режим доступу: <http://ecolib.com.ua/article.php?book=23&article=2745>.
3. Романів І.Я. Удосконалення обліку і контролю витрат виробництва / І.Я. Романів // Інноваційна економіка. – 2010. – № 1. – С. 139-142.
4. Шляхов Є.В. Розвиток системи оперативного обліку витрат // Наукові праці Кіровоградського державного технічного університету. Економічні науки. Частина 1.- вип.7. – Кіровоград: КДТУ, 2009. – С.484-489

ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ БУГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ПРОЦЕССА ПРОИЗВОДСТВА ПРОДУКЦИИ

Панкратова Л.А.

Проанализировано и критично оценено состояние научной проблематики и дискуссионных вопросов, связанных с учётом процесса производства продукции. Исследованы проблемные вопросы данной тематики для улучшения существующей практики учёта производства продукции.

Ключевые слова: производство, издержки, продукция.

PROBLEM QUESTIONS OF RECORD-KEEPING OF PROCESS OF PRODUCTION OF GOODS

Pankratova L.A.

It is analysed and the state of scientific problematiki and debatable questions which are related to the account of process of production of goods is critically appraised. The problem questions of this subject are investigational for the improvement of existent practice of account of production of goods.

Keywords: production, charges, products.

РЕЄСТРАЦІЙНА КАРТКА УЧАСНИКА

Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»

ПІБ	<u>Панкратова Леся Анатоліївна</u>
Науковий ступінь	<u>кандидат економічних наук</u>
Вчене звання	<u>кандидат економічних наук</u>
Посада	<u>доцент кафедри обліку і аудиту</u>
Організація	<u>Уманський національний університет садівництва</u>
Контактний телефон	<u>+380679847389</u>
E-mail	<u>lesya_pankratova@mail.ru</u>
Обрана секція	<u>Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу та фінансів в агропромисловому виробництві України: теорія і практика</u>
Форма участі (очна, заочна)	<u>заочна</u>
Тема статті	<u>Проблемні питання бухгалтерського обліку процесу виробництва продукції</u>